

factum licitum iterum vel simplex est, quod terminos conventionis non egreditur, vel traditione consummatum. Ex illo titulus nascitur, cui si accesserit traditio, dominium, vel aliud jus reale inde nascitur *L. 20. C. de pact.*

*Ex facto
illicito.*

§. IX. Factum *illicitum* pariter vel nostrum est, vel nobis imputatum, ex utroque læsio vel concernit personam singularem, vel interesse totius Societatis. Priori casu vel vindictam privatam quis intendit civili judicio; vel publicam, judicio criminali. Posteriori casu etiam publicum manet, si Reip. interesse persequamur, alioqui populari judicio experiendum. Factum illicitum nobis tunc imputatur, si in eligenda opera malorum hominum culpam committimus, ubi certa ratione iterum vel civiliter vel criminaliter agi potest.

MEMBRUM II.

De Actionibus ex facto naturali vel ex æquitate oriundis.

§. I.

*Datur ob-
ligatio ex
facto natu-
rali.*

His fundamentis præcipue nititur ratio investigandarum actionum, quod per singula jam demonstrandum capita. Factum licitum ex naturali ratione dependens extra Juris Civiles considerationem quidem esse videtur, utpote quod naturali rationi plerumque non assistit. Dantur tamen casus, ubi nullum aliud, quam naturale factum subest, de cætero vero, nec contractus vel quasi, nec delictum vel quasi concurrens, & tamen in personam nascitur actio; ut inde assertum illud Imp. in §. ult. *Inst. de Oblig.* ubi omnem obligationem ex contractu vel delicto nasci dicit, ampliandum sit, vel ex æquitate naturali; quorsum & respexit Gajus in *L. 1. pr. ff. de O. & A.* ubi, aut ex contractu, aut maleficio, nasci obligationes, dicit, aut *ex proprio quodam jure, ex variis causarum figuris*, quæ verba ad actiones in factum ex naturali

tutali æquitate resolu-
L. 20. C. 4. ff. de reb. co-
§. II. Obligatio
nitas ad duo mem-
situm naturale; aut
alterum ex necessi-
ad factum speciale
scilicet coitionem im-
gitur ad omne il-
generis obligatio-
nerationis, vel ex
derivati sanguis
stabilitum. Po-
quitas ad sociale
enim inter nos
et propter conse-
& J. inde actio d-
vel patitur fieri,
præjudicat; vel
strum, causamque
nec cum damno n-
§. III. In p-
naturali; quippe
rationis, unde nasc-
J. N. G. & C. Qui
in se est, prospicere
sunt necessaria. Gro-
generationis, ca-
lida. Pufendorff. d-
Dicitur persuasum
gatum liberos alevi-
injuria videtur non so-
rentum lib-
prois sue nequam fac-

turali æquitate resultantes commode applicari possunt, Bart. ad L. 32. n. 4. ff. de reb. cred.

§. II. Obligaciones autem illas ex æquitate naturali oriundas ad duo membra revoco: Aut enim habent præexistens factum naturale; aut sola æquitate nituntur, quæ ad factum aliquod alterum ex necessitate socialis vitæ constringit: quamvis & illa ad factum speciale; hæc ad factum commune, seu universale, scil. coitionem in societatem, referri possit; quo ipso constringitur ad omne illud, quod societatis conservatio exigit. Prioris generis obligaciones quod attinet, nascuntur illæ vel ex facto generationis, vel ex facto contracti, connubii. Illi cohaeret vinculum derivati sanguinis; huic vinculum unitatis carnis a DEO ipso stabilitum. Posterioris generis obligatio est, quam inducit æquitas ad sociale vinculum inter homines conservandum; Cum enim inter nos cognationem quandam constituerit natura, & ea propter consequens sit, ne alter alteri insidietur, L. 3. ff. de F. & F. inde actio descendit, qua alterum compellere possumus, ut vel patiatur fieri, quod nostri fieri interest, ipsi vero factum non præjudicat; vel etiam, ut quod ex re nostra citra factum nostrum, causamque Legibus probatam percepit, nobis restituat, nec cum damno nostro locupletetur, L. 106. ff. de R. F.

§. III. In prima specie obligatio proprie nascitur ex facto naturali; quippe inter patrem & filium intercedit factum generationis, unde nascitur obligatio ad educandum, arg. pr. Inst. de F. N. G. & C. Qui enim causa est, ut homo existat, is, quantum in se est, prospicere ei debet de his, quæ ad vitam humanam sunt necessaria. Grot. d. F. B. & P. Lib. 2. cap. 7. §. 4. Et factum hoc generationis, causam obligationis ad alimenta esse, agnoscit Dn. Pufendorff. de F. N. & G. Lib. 4. cap. 11. §. 4. quando dicit: Nobis potius persuasum est, parentibus perfectam incumbere obligationem liberos alendi, quamdiu ipsi sese alere nequeunt; eaque injuncta videtur non solum ab ipsa natura, sed etiam proprio parentum facto, dum liberos generant atque tollunt. Sane enim proli suæ magnam facerent injuriam, si eam ideo tantum generassent,

Æquitas naturalis interdum obligat sine facto.

Obligatio ex facto generationis.

rassent, ut periret. Ergo generando videntur sese ultro obstrinxisse, quod, quantum in se, operam velint dare, ut, quam dederunt, vita conservaretur: Sic igitur in liberis erit perfectum jus a parentibus alimenta habendi. Idem factum generationis pro causa obligationis ad alimenta agnoscit Stephan. Fagund. *def. ad Decal. L. 4. c. 1. num. 1.* Ad omnia ergo illa, quæ ad educationem pertinent, obligatur pater. Quare nullum est dubium, Patrem ad alimenta teneri filio, non ex simplici honestate, ut putat Grot. *Lib. 2. cap. 7. §. 4.* Sed ex stricta obligatione juris naturæ, & ita ex justitia expletrice, cum necare videatur, qui alimenta denegat, *L. Necare 4. ff. de agnosc. & alend. liber. Dn. Pufend. d. l. Fagund. d. c. 1. n. 3.*

Educatio ad vitam naturalem & socialem dirigenda.

§. IV. Verum cum pater, non tantum qua per naturam talis est, sed & qua civis est, seu membrum Reipubl. obligetur, ad educandam sobolem, perpendendum ipsi erit, filium non sibi, nec Parentibus, sed & patriæ, seu Reipubl. nasci; quapropter hæc educandi necessitas eo usque se extendit, non ut vivat filius, sed & ut Reipubl. vivere aliquando possit. Unde nascitur obligatio paterna ad filium disciplinis instruendum, *arg. L. 5. §. 12. ff. de agnosc. liber.* Et hoc est, quod asserunt Grot. & Pufend. *dd. ll. ad vitam, tam naturalem, quam socialem filii instruendam teneri patrem.*

Quæ actio ad alimenta competat?

§. V. Qualis vero hoc casu competat actio, nominatenus proditum non est; Generatim tamen observandum, quod quoties æquitas naturalis actionem producit, nec specifica lex adest, quæ illam actionem confirmet, (nam sic daretur condictio ex *Lege L. un. ff. de condict. ex Leg.*) tunc datur actio in factum, vel imploratio officii Judicis, quod ultimum in materia alimentorum insinuat Ulpian. quando *in d. L. 5. §. 12. ff. de agnosc. & al. lib.* notanter dicit: *Non tantum alimenta, verum etiam cætera quoque onera liberorum patrem a Judice cogi præbere, Surd. de Alim. T. 3. qv. 1. num. 1.*

An eadem obligatio matris?

§. VI. Matri æque non incumbit necessitas alendi iiberos, quam patri, ne quidem per naturam: Pater enim cum caput familiæ

familie sit, omnibus
ri, de necessariis vita
eruat sepius, pa
stem esse, Matri v
valeat: pietas ipsa
bem produxit, ul
gante ergo pietate
actione deficient
ascendentes, Ju
æquitate hæc re
gulum accuri
currat, moment
E. & hic actio co
tamen, ut hic p
tur. Unde si ma
usque de suo alu
ipsi tribuunt ad re
Nesennius 34. ff. d
gest. n. 1. in fin.

§. VII. Se
quo compelli pot
adit? Ita videtur
ita intelligunt, qu
contra patrem ag
n. 13. & quos in han
6. num. 4. Alii m
nem obligari, ex
tenis opus haber
pam explicat Goth
rum appellatio latior
hoc imponendu
ctu intam se genito
& 10. ff. de agnosc. & al. l.
lactare possit intam

familiæ sit, omnibus qui sunt de familia, & sic quoque ipsi uxori, de necessariis vitæ subsidiis providere tenetur. At vero cum eveniat sæpius, patrem vel bonis spoliatum, vel jam tum defunctum esse, Matri vero superesse bona, unde se & liberos alere valeat: pietas ipsa constringit matrem, ut illis, quos vivos in orbem produxit, ulterius vivendi subsidia non deneget. Suffragante ergo pietate, jura nostra non refragantur, sed ordinaria actione deficiente, qua compellatur mater, vel per matrem ascendentes, Judici injunxit, ut se interponat, ita, ut cum ex æquitate hæc res descendat, caritateque sanguinis, desideria singulorum accurate perpendat, & pro qualitate personarum succurrat, monente Ulpiano *in L. 5. §. 2. ff. de agnosc. liber.* Eadem E. & hic actio contra matrem, quæ contra patrem, datur, ita tamen, ut hic principaliter, illa tantum in subsidium obligetur. Unde si mater, quod præcipue in stuprata contigit, hucusque de suo aluerit infantem, negotiorum gestorum actionem ipsi tribuunt ad repetenda alimenta a patre stupratore, *arg. L. Nefennius 34. ff. de neg. gest. Bartol. ad L. alimenta 11. C. de Neg. gest. n. 1. in fin.*

§. VII. Sed annon mater intra triennium remedio aliquo compelli potest ad alimenta liberis præstanda, etiamsi pater adsit? Ita videtur ex illorum sententia, qui *L. 9. C. de patr. potest.* ita intelligunt, quasi non nisi post triennium filius ad alimenta contra patrem agere valeat, Covarruv. *de sponsal. P. 2. cap. 8. §. 6. n. 13.* & quos in hanc sententiam adduxit Coler. *de aliment. L. 1. c. 6. num. 4.* Alii matrem intra triennium ad lactandum infantem obligari, existimant, triennio autem elapso aliis demum alimentis opus habere filium; Unde trimum quasi lacte depulsum explicat Gothofred. *ad d. L. 9.* Verum cum alimentorum appellatio latior sit, quam ut lactatione absolvatur, matri hoc onus imponendum non erit, sed pater a primo orbis aspectu infanti a se genito victum & amictum præstabit, *L. 5. §. 1. 7. & 10. ff. de agnosc. & al. lib.* Imo ipsam matrem alere debet, ut lactare possit infantem, Carpz. *P. 4. Const. 27. def. 5. & in Jurispr.*

rispr. Confist. Lib. 3. def. 81. num. 9. Et cum in primo triennio, etiam si pater sumtus suppeditet, cura materna carere nequeat infans, placet admodum sententia Coleri *cap. 6. num. 5.* dicentis: *Infanti tertium ætatis annum nondum egresso a patre ita constituenda esse alimenta, ut ei apud matrem sit commorandi facultas.*

De obligatione matris ad lactandum.

§. VIII. Hoc E. discutiendum remanet, annon ipsa mater, implorato Judicis officio compelli possit ad lactandum infantem? Non loquor de casu, si maritus ipse hoc non desideret, sed nutricem conducatur, quæ matrem hoc debito naturali liberet. Extra hunc casum omnino matrem a Judice compellendam puto, ne illud, quod DEUS & natura destinarent partui, huic deneget, sed officium maternum in præbendis uberibus expleat. Pravam enim hanc consuetudinem vocat Jus Canon. *in Can. fin. Dist. 5.* si mulier filios, quos gignit, negligat, eosque aliis mulieribus ad nutriendum tradat. Nec nobilitas aut dignitas matrem liberat, cum & Reginae suis uberibus filios a se genitos aluisse, variis exemplis ostendat Tiraquell. *de Nobilit. cap. 20. num. 93.* Covarruv. *de matrim. P. 2. cap. 8. §. 6. num. 13.* nisi tamen vel morbus vel natura defectus matri resistat, Coler. *de Alim. Lib. 1. cap. 6. num. 7.* Gargas *de Expens. cap. 3. num. 31.* Surd. *de Alim. Tit. 7. qu. 13.* Non E. dubitandum est, cæteris paribus Judicis officium implorari posse, ut vel mater lactet, vel si præfracte nolit, suis sumptibus nutricem alat.

Generatio etiam extra matrimonium ad alimenta stringit.

§. IX. Ex hoc consequitur, cum ex facto generationis, seu ex naturali vinculo resultet obligatio alendi, omnem Parentem, de quo saltem naturaliter constat, quod parens sit, officio Judicis ad alendum compelli posse. Quamvis vero jure nostro is demum censeatur pater, quem justæ demonstrant nuptiæ; In materia tamen alimentorum etiam generatio extra matrimonium obligationem producit: Unde & pater naturalis, qui ex concubina suscepit filium, alere illum teneretur: hinc & post mortem alimenta ipsi ex bonis patris assignan-

affirmatur, Nov. 89. quod alere ipsum patrem, quam quod mater vero filium pater. lib. cum i. §. 1. Quod si aut pater hoc pro-

suberit, Grot. d. l. tate spurium filium minatus Moroni etiam extendit finetur in vim num. 5. & 177.

§. X. Ex adversantem liberatur; unde videtur Jus civile, Aut vis de alimentis man. Lib. 2. Dub. 7. libus intelligamur cum Parentum ejgantur, Auth. Inoc recipiant; quod ullum facti impranza Tr. de Pari. 1. §. 1. G.

§. XI. Committitur incestuosus liberos. X. de eo, q. illi. de adulter illo casu, si quis dux adulterum vellet, alere debet, cum re nulla prohibio juris

assignantur, *Nov. 89. cap. 12. §. 6.* Spurium filium excipiunt, quod alere ipsum pater non teneatur; Verum ratio nulla alia subest, quam quod constare nequeat, an ille pater sit, vel non. Mater vero filium vulgo quæsitum omnino alet, *L. 5. §. 4. ff. de agnosc. lib.* cum illa per naturam incerta esse nequeat, *Grot. d. §. 8.* Quod si E. quovis modo constet, quis fuerit pater, aut pater hoc pro explorato habuerit, eadem necessitas alendi suberit, *Grot. d. L. 2. cap. 7. §. 8.* Et hinc de Canonica æquitate spurium filium a patre alimenta petere posse, docet *Illuminatus Moronius Resolut. Illustr. Resp. 65. num. 37.* ubi hoc *n. 38.* etiam extendit ad dotationem filix spurix, quatenus dos sustinetur in vim alimentorum, *Surdus de Aliment. tit. 1. quest. 10. num. 5. & seqq.*

§. X. Ex damnato coitu suscepti, & ipsam naturam quasi *De natis* adversantem sibi habent, quippe quæ talem concubitum de- *ex da-* testatur; unde non inique liberis ita natis alimenta denega- *muatq* vit Jus civile, *Auth. Ex complexa C. de incest. nupt.* quod quam- *coitu.* vis de alimentis civilibus explicet *Marstertius de Just. LL. Roman. Lib 2. Dub. 7.* nil tamen vetat, quo minus & de naturalibus intelligamus; non quasi fame necandi tales liberi; sed cum Parentum ejusmodi incestuosorum bona in Fiscum redigantur, *Auth. Incestas. C. d. t.* ex publico alimenta necessaria recipiant; quo ipso simul puniuntur parentes incestuosi, ne ullum facti improbi ipsis supersit solatium, *Conf. Alph. a Caranza Tr. de Part. legit. cap. 3. n. 53. Bachov. ad Tr. Vol. 2. Disp. 16. th. 3. lit. G.*

§. XI. Communiter tamen a Dd. traditur, Jure Canon. *Quid Ju-* etiam incestuosos liberos esse alendos, per textum in *C. Cum re Canon.* haberet *5. X. de eo, qui duxit in ux. quam adult. poll.* Verum ille textus de adulterinis liberis tantum loquitur, & quidem de illo casu, si quis duxerit foeminam, quam viva priori uxore adulterio polluerat, & postea ex ea susceperit liberos, an hos alere debeat, cum revera ne quidem sint adulterini; imo nulla prohibitio Juris divini hoc casu adest, *Strauch. Disp. 11.*

§. 21. Cum tamen generaliter capiant hanc Decisionem Juris Canon. Dd. quod omnes ex damnato coitu nati alendi sint, *Surd. de Aliment. Tit. 1. qu. 10. n. 5.* & praxis quoque hodierna id receperit in foris, *Gail. Lib. 2. Obs. 88. num. 4.* nullum est dubium, talibus liberis ad consequenda hæc alimenta usu fori implorationem officii Judicis competere. Sed an dotem pariter petere poterunt? Affirmat hoc ex æquitate Canonica *Gonzal. Tellez. ad d. C. 5. X. de eo, qui dux. in ux. in fin.* de cuius praxi dubito.

*Obligatio
alendi re-
ciproca
est.*

§. XII. Jus alendi inter parentes & liberos reciprocum esse, vulgo asseritur; non tamen utrobique idem alendi vinculum. Liberi in orbem prodeunt omni destituti vitæ subsidio; Consulendum E. illis eorum industria, a quibus geniti, *Grot. Lib. 2. cap. 7. §. 5.* Parentes vero ea jam conditione vivunt, qua ipsi sibi prospicere valent; unde a liberis præter reverentiam & obsequium nihil exigere possunt. Cum tamen amor inter parentes & liberos debeat esse reciprocus, amor vero salvus esse nequeat, si, cum possim, non succurram egen- ti, ex lege charitatis liberi quoque parentes alere tenebuntur; *Mart. Bonacin. Theol. Moral. Tom. 2. ad 4. Decal. Præcept. Disp. 6. quæst. unic. Punct. 5. Azor. Instit. Moral. Lib. 11. qu. 1. cap. 3.* quod eatenus rationi naturali conveniens, *L. 5. §. 16. ff. de alend. lib. & iustum dicitur, L. 1. C. d. t.* Quare & si parentes se ali a liberis desiderent, Judex de ea re cognoscere debet, *L. 5. pr. ff. de al. lib.* Et competens Judex jubebit, a filio ali parentem, si habeat, unde alere possit, *L. 2. C. d. t.* Ex quo pariter conspicuum est, hic implorationem officii Judicis competere; Sed an extrema famis necessitate patri magis, quam filio alimenta sup- peditanda? Ita volunt *Cardinal. de Luca Theatr. Verit. & just. Tr. 1. P. 3. de Legitima, Discurs. 10. n. 16. Azor. d. lib. 11. qu. 16.* ob duplex vinculum, sanguinis & gratitudinis, quod probabilius esse fatetur *Fagund. ad Decal. lib. 4. c. 2. n. 13.* Sed cum amor magis descendat, & gratitudo ad impossibilia non obliget, filii causam potioem judico.

§. XIII.

DE ACTIONE
§. XIII. Veru-
get, hoc filium suu-
illu an pater sit, in-
Antequam es-
cessat Decretum ali-
lis admodum sit p-
videri poterit Joh-
quæst. 10. & 12. pr-
sui huic præjudic-
quoad quæstio fi-
licebit enim ip-
provisionalem,
alimenta tamdiu
Conf. L. n. ff. de
qu. 16. n. 3. Rebut-
in præfat. num. 27.
testamento exclu-
alimenta interim
quo ipso tamen
catur causa princ-
ff. de agnos. lib.
§. XIV. No-
dulget, sed impetr-
cognitionis, vel vi-
Pontan. de aliment.
ratio ad consequen-
qu. 35. (sed accura-
tinas petatur. Nova
petere obtinet, qu-
ma sibi assignari p-
patruis neget, vel
spectum reddidit, con-
cis, ut inim ex bon-
causa principia fuerit

§ XIII. Verum hæc omnia procedunt, si pater non neget, hunc filium suum esse, vel vice versa; sic enim quæstio filiatione illa, an pater sit, imprimis a Judice examinanda. *L. ult. C. de al. lib.* Antequam enim de hoc summam cognitum fuerit, cessat Decretum alimentorum, *L. 5. §. 8. ff. d. t.* Ast cum difficilis admodum sit probatio filiationis, de cujus probandi modis videri poterit Joh. Maria Novarius *Tr. de Elect. & variat. Fori. quest. 10. & 12.* prudenti Advocato eo laborandum, ne processui huic præjudiciali se committat aliter, quam filio interim, quoad quæstio filiationis finita, de alimentis fuerit prospectum; licebit enim ipsi implorare officium Judicis, ut per sententiam provisionalem, sive Decretum interimisticum provisionaliter alimenta tamdiu assignet, quamdiu causa Principalis pendet, *Conf. L. 10. ff. de his, qui sui vel al. jur. Covarruv. quest. Pract. qu. 16. n. 3. Rebuff. ad Constit. Regn. Gall. Tr. de sentent. pr. jud. in præfat. num. 23.* quod remedium quoque obtinet, si filius testamento exclusus, ubi pendente lite super testamento ipsi alimenta interim decernenda, *L. 27. §. 3. ff. de inoff. testam.* quo ipso tamen Decreto alendum esse filium, non præjudicatur causæ principali; Hinc non sequitur, E. est filius, *L. 5. §. 9. ff. de agnosc. lib.*

§ XIV. Non vero promiscue Judex hoc beneficium indulget, sed impetrans probare debet, se esse in quasi possessione cognationis, vel vinculi illius, cujus intuitu alimenta petuntur, Pontan. *de aliment. cap. 3.* Sufficit enim hic præsumptiva probatio ad consequenda interim alimenta, Menoch. *de A. F. Q. L. 1. qu. 35.* (sed accuratioꝝ filiationis probatio necessaria est, si hereditas petatur. *Novar. Tr. de Elect. Fori quest. 10. n. 13.*) Et hoc præcipue obtinet, quando filii extra matrimonium suscepti, alimenta sibi assignari petunt; unde qui stuprum fatetur, licet se patrem esse neget, vel qui de stupro incusatus, per fugam se suspectum reddidit, contra illum implorari poterit officium Judicis, ut interim ex bonis ejus partui decernat alimenta, donec causâ principalis fuerit finita, *Carpzov. Jur. Eccles. Lib. 2. def.*

242. & Lib. 4. Resp. 60. Plura de remedio hoc alimentario vid. in Disp. Inaugur. Fratris mei de Decreto Interimistico cap. 2. n. 84. seqq. quæ extat Vol. 1. Disp. meorum.

Extenditur illa provisio ad alias personas.

§. XV. Hæc ipsa autem imploratio Judicis pro obtinendo provisionaliter Decreto ad consequenda interim alimenta, quamdiu causa principalis ventilatur, non tantum inter parentes & liberos obtinet, sed & inter personas reliquas, quæ lite tali non mota sibi invicem ad alimenta obstringerentur. Unde quoque inter Conjuges obtinebit, si vel maritus negaverit, se esse cum uxore copulatum, vel illam adulterii incusaverit, & ita expulerit, ubi utroque casu interim alimenta suppeditabit, Petr. Rebuff. de Sentent. Provision. Art. 3. gl. 1. n. 6. vid. d. Disp. de Decret. Interimist. cap. 2. n. 75. & 99. Et eodem remedio sponsæ consuli potest, contra sponsum refractarium, matrimonium consummare nolentem, Carpz. Jur. Eccles. Lib. 2. def. 236. Et hæc provisio non tantum ad alimenta, sed & ad sumtus litis se extendit, de quibus plura vid. in Disp. de Decret. Interimist. cap. 2.

Ingratitudo an tollat obligationem ad alimenta?

§. XVI. Cæterum obligationem illam naturalem, & exinde oriundam alendi necessitatem cessare dicunt Dd. ob ingratitude: In hac vero determinanda recurrunt ad causas illas, quas Imp. in Nov. 115. cap. 3. ad Exheredationem sufficientes existimavit, adeo ut affirmative & negative ducant argumentum: Ob quam causam filius exheredari, ob eandem etiam alimentis privari potest, Pontan. de Alim. c. 5. n. 2. quod per singulas causas ostendit Steph. Fagundez. ad Decal. lib. 4. c. 3. n. 43. seq. Eneckel de Privil. Parentum, Privil. 7. cap. 5. num. 15. Covarruv. de Matrim. P. 2. cap. 8. §. 6. num. ult. Verum ad hoc primo observamus: Pendente lite super ingratitude, filium provisionaliter alendum esse; sicuti id quoque procedere dixi, pendente lite super testamento, quo filius est exheredatus, L. 27. §. 3. ff. de inoff. test. Deinde observandum, non omnem illam causam sufficere ad tollendum debitum naturale inter parentes & liberos, quæ ad exheredationem sufficiens visa, Sed inter alimenta naturalia & civilia distingvendum.

dem. Hæc, quæ pro
menio denegantur
tunc conservatio
debetur, per in
& Jur. Tr. 2. Disp. 1.
naturale vinculum
paternæ infidias str
piatur, de quoties
linquens filius ma
debitum tollere

§. XVII.

ad consequenda
naturalia, certe n
tandis libidinis ac
Sequitur E. filium
patrem adigat, ad
præfice ad studia
affirmare debere ju
nandum puto; si
imperu in studia fe
rentis desiderio in

§. XVIII.

his tunc succurrere
debetur; non ne
consulatur filio, que
sed non tantum
sed impetrandam
ita beneficia obtin
quæ, ff. de Alim.
& tunc sine dubio
filius venit contra
consequatur aliat. Fa
luis sponte impetris und
to præmittant, sed de

dum. Hæc, quæ pro statu & conditione parentum æstimanda, merito denegantur ingratis; illa vero, quæ ad necessitatem vitæque conservationem pertinent, & ita ipso jure naturæ jubente, debentur, per ingratitude non tolluntur, Molin. *de Just. & Jur. Tr. 2. Disp. 168. n. 14. & Disp. 176. n. 43.* nisi qua filius ipsum naturale vinculum inter se & patrem destructum ivit, E. G. si vitæ paternæ insidias struxit; si eo fine detulerit, ut ad mortem rapiatur, de quo textus est in *L. 5. §. 11. ff. de agnosc. lib.* Alias filius delinquens filius manet; nec ipsa quoque pœnæ gravitas naturale debitum tollere potest, *L. 17. §. 1. ff. de pœn.*

§. XVII. Quæ hucusque de imploratione Officii Judicis ad consequenda alimenta diximus: Illa, licet ratione non æque naturali, certe naturali & civili, obtinent quoque in suppeditandis subsidiis ad discendam disciplinam, de quo dictum §. IV. Sequitur E. filium pariter Judicis officium implorare posse, ut patrem adigat, ad sumptus disciplinæ suppeditandos. Sed an præcise ad studia? Existimant aliqui, hoc ex conditione Parentis æstimare debere Judicem. Ego vero ex ingenio filii id determinandum puto; si enim hoc admodum docile, & filius omni impetu in studia feratur, plus favori publico, quam privato Parentis desiderio indulgendum.

§. XVIII. Quia vero in §. XIII. dictum, Judicem his tunc succurrere, si vinculum illud, ob quod alimenta debentur, non negetur. Inde jam videndum, qua actione consulatur filio, quem pater pro filio agnoscere non vult, quod non tantum quoad consequenda alimenta, sed & quoad impetrandam successionem, cæteraque filiis competentia beneficia obtinet. Et hæc est præjudicialis actio, de qua in §. 13. *Instit. de Act.* quippe quæ ex statu hominis oritur, & ita etiam sine dubio ad statum familiæ pertinet, qua actione filius experitur contra patrem, ut se filium agnoscat, & per consequentiam alat. Facta enim agnitione, alendi necessitas sua sponte sequitur; unde & Rubrica *ff. de Agnoscendis & alendis liberis.* Est vero

An filio a-
ctio com-
petat pro
addiscen-
da disci-
plina?

De actio-
ne ad a-
gnoscen-
dum fili-
um.

verò illa actio reciproca, cum & patri contra filium pari modo competat; Imo & inter matrem & filium, cum non ex jure potestatis, sed e vinculo naturali oriatur.

De probatione filiationis. §. XIX. In hac autem actione, sicut in omni alia, fundamentum actionis præjudicialis ostendat actor, scil. paternitatem vel filiationem, quæ tamen cum correlata sint, eorum æqua probandi ratio est. Cæterum probatio hæc vel naturalis est, quæ quoad matrem non adeo difficilis; quoad patrem vero impossibilem dicunt, nisi per decem menses cum uxore carceri inclusus fuerit; vel civilis, ubi probandum matrimonium, & se durante matrimonio natum esse, Pacian. *de Probat. Lib. 2. cap. 6. n. 24.* Menoch. *Lib. 6. Præsumpt. 53.* quo casu eatenus fundatam habet intentionem, ut nec matri asserenti judicialiter filium esse adulterinum credatur, *L. Imperatores 29. ff. de Probat. Idem si hoc testamento expressum, L. 27. §. 1. ff. de inoff. testam.*

De probatione ejus quasi possessione. §. XX. Quod si vero parentes in locis peregrinis forte matrimonio juncti fuerint, ita, ut filio non constet, unde probationem matrimonii contracti petere debeat, consultum est, ut ad probationem quasi possessionis ipsius filiationis se conferat, quorsum pertinet (1) Tractatio filialis, se a Parentibus pro filio fuisse habitum, Richter. *Vol. 2. Conf. 68. n. 9.* (2) Fama, se a vicinis & aliis in civitate semper pro filio æstimatum. (3) Nominatio, si pater eum sæpius filium vocaverit, Pacian. *d. Lib. 2. cap. 6. n. 29.* Mascard. *de Probat. Vol. 2. concl. 786. seqq.* quo ipso hoc obtinebit filius, ut onus probandi in adversarium devolvat, licet ex hoc solo filius non fiat, §. *fin. Inst. de adoption.* Menoch. *Lib. 6. præf. 53.* Vultej. *Consil. Marpurg. Vol. 4. Conf. 13. n. 63.* de qua mat. quasi possessionis legitimatis, ejusque effectu in judiciis pluribus egit Paul Rubeus *Decision. Rot. Rom. 330.* Cæterum in dubio inter personas sibi constanter cohabitantes, & in eo statu manentes, potius præsumendum, quod sint conjuges, quam concubinari; cum omnis præsumptio sit delicti exclusiva, Menoch. *Lib. 6. præf. 54. num. 20. seqq. & num. 40.* Gratian. *discept. forens. Tom. 3. cap. 562. num. 5. seq.* Besold. *Consil. Tubing. P. 6. Conf. 296.*

§. XXI.

De ACTIONE
 §. XXI. Eade
 tum talibus, obtin
 a nobis nate, per la
 gales adoptivi, qu
 est obstrictus, Con
 quidem in adopti
 de adoptione vero
 tali filio pater no
 cap. 6. Sed con
 iniquum esset, i
 trem adoptivur
 Alim. Tit. l. qu.
 petit E. & hoc c
 consequendis al
 præjudicialis acti
 extendendum, J
 tamen puto, pat
 obligari; quan
 um educare velle
 stringendus, mo
 dia ignorare neq
 num. ult.
 §. XXII. No
 enim inter hos nu
 tre & liberis subest
 in subsidium sibi in
 Struv. Exerc. 39.
 nullis, nam & cum
 l. cap. 32. n. 1. Add.
 eminet, si illi al
 nexu obligatos volu
 tione nullius alend
 in subsidium fut. N
 tur alimenta, quem ta

§. XXI. Eadem, quæ hucusque diximus de liberis perna-
 turam talibus, obtinent quoque in reliquis personis, quæ non
 a nobis natæ, per legem tamen in locum liberorum adscitæ,
 quales adoptivi, quibus pater ex necessitate legis ad alimenta
 est obstrictus, Conf. Surd. *de Aliment. Tit. 1. qu. 114. n. 4.* quod
 quidem in adoptione plena & arrogatione nihil dubii habet;
 de adoptione vero minus plena dubitant, cum jus succedendi
 tali filio pater non habeat. *L. pen. C. de adopt. vid. Fachin. Lib. 12.*
cap. 6. Sed contrarium verius, cum enim sibi elegerit filium,
 iniquum esset, ipsi alimenta denegare: Onera enim in pa-
 trem adoptivum transeunt, *L. Onera 45. ff. de adopt. Surd. de*
Alim. Tit. 1. qu. 2. num. 6. Coler. de Alim. Lib. 1. cap. 4. num. 3. Com-
 petit E. & hoc casu imploratio officii Judicis filio adoptivo pro
 consequendis alimentis; Et si forte adoptio negetur facta,
 præjudicialis actio locum habebit; quod & ad liberos unitos
 extendendum, Jac. Rick. *Tr. de union. Prol. cap. 7. seqq.* Non
 tamen puto, patrem liberis ejusmodi ad sumptus studiorum
 obligari; quamvis enim quis promiserit, se aliquem ut fili-
 um educare velle, non tamen mox ad sumptus studiorum ad-
 stringendus, modo curet, ut illa addiscat, quæ sine verecun-
 dia ignorare nequit. Blas. Michalor. *Tr. de Fratibus P. 1. cap. 25.*
num. ult.

§. XXII. Non dissimilis decisio est in fratribus; quamvis
 enim inter hos nullum intercedat factum, quale quidem in pa-
 tre & liberis subest, attamen cum eodem sanguine creti sint,
 in subsidium sibi invicem alimenta necessaria præstare tenen-
 tur, Struv. *Exerc. 30. ib. 78.* sive sit frater germanus, sive unila-
 teralis, nam & cum hoc sanguinis communio est, Michalor.
P. 3. cap. 32. n. 1. Add. Carpzov. Lib. 4. Resp. 59. 60. 61. Iniquum
 enim foret, si illi alimenta sibi denegare vellent, quos tanto
 nexu colligatos voluit natura: quapropter justa interpreta-
 tione necessitas alendi ad fratres extensa, sed ita tantum, ut
 in subsidium fiat. Non tamen frater fratri ad alia obligabi-
 tur alimenta, quam tantum ad necessaria; frater enim ut ex

dignitate alterius fratris vivat, nulla ratio exigit; quod secus in filio, qui participat de dignitate parentis, non frater de dignitate fratris. Unde certum puto, fratrem fratri ad sumptus studiorum suppeditandos non obligari, Michalor. *de Fratrib. P. 1. cap. 25. n. 1.*

De alimentis ex feudo præstandis.

§. XXIII. Filiabus etiam ex feudo alimenta deberi, *arg. 1. Feud. 6. §. 2. junct. 2. Feud. 36.* unanimes calculo concludunt Dd. Hartm. Pistor. *Lib. 2. qu. 37. num. 2.* Brunn. *Conf. 65. num. 45.* Carpz. *Dec. 172. num. 4.* ad quæ alimenta non tantum pater obstringitur, sed & ipsi fratres in feudum succedentes, sororibus ad hoc obligantur, *Mev. P. 3. Dec. 367.* Struv. *de Feud. cap. 14. tit. 17.* ubi hoc onus per mores Germaniæ ad omnes successores feudi extensum esse asserunt, add. *Coler. de Aliment. Lib. 1. cap. 9. num. 11.* modo allodium deficiat, in subsidium enim demum, ex feudo præstanda sunt alimenta. *Struv. d. l. Carpz. P. 2. Const. 46. def. 16.* Actionem autem pro alimentis ex feudo consequendis quod attinet, præsertim quantum ad collaterales & agnatos, locum esse puto conditioni ex moribus, *Coler. de Alim. Lib. 3. c. 4. n. 14. & c. 8. n. 31.* dum enim Germaniæ mores filiabus ex feudo hoc beneficium indulgent, ex his moribus conditio recte dabitur, *arg. L. un. ff. de condict. ex lege.* Imo & hypothecaria actio filiabus non deneganda, cum hypotheca tacita ipsis eapropter tribuatur, non tantum in Saxonia, *Carpz. Decif. 172. n. 6. & seqq.* Sed etiam in aliis locis, *Mev. P. 3. Dec. 376. num. 3.* Müller. *Pr. For. March. Resol. 77. n. 4.* Imo hanc hypothecariam actionem pro alimentis omnibus aliis, quibus illa de jure debentur, applicandam puto, quoties illa ex certo fundo præstanda sunt, *arg. L. 2. §. fin. ff. de alim. & cibariis. leg. Surd. de Alim. tit. 8. privil. 51. Pontan. de Alim. cap. 17. n. 29.*

Actio pro alimentis an etiam ad præterita pertineat?

§. XXIV. An autem actiones illæ, quæ pro alimentis competunt, tantum ad futura pertineant, an vero & præterita pariter peti possint, non una Dd. sententia est. Nec de præteritis dubitandi ratio deficit, dum in præteritum non vivimus, *Faber. in Cod. Lib. 4. tit. 7. def. 20. num. 2.* & sic necare amplius dici nequit, qui alimenta præterita non solvit. Placet distin-

gven-

De ACTIONE
 gentium sententia
 eis officio debentur,
 P. 1. Dec. 16. n. 13. Me-
 n. longinuis alimen-
 contractu vel ob re-
 nia recte peruntur
 4. 4. n. 7. & 13. Et
 cata fuerit, vivo
 habere, quod si
 rori præstanda,
 dine junctos g
 annorum alime
 iam, ipsa morti
 Resol. 24. num. 6.
 §. XXV. N
 cessitas dotandi,
 omnino paterni
 donationem, pro
 prom. Mater ve
 obligatur, sc. ex
 L. Neque mater 14.
 res, filia inops, &
 nire nequeat. E
 dote liberis comp
 pellatur pater offic
 et captis pignorib
 §. 95. An vero ic
 nem teneantur, ic
 nam a contra
 Alim. tit. ubi dici
 non, an alter ea vo
 dabit dum sorori g
 sententia et Michalo
 scimus, sed, quod jus

gventium sententia, quod, quoties alimenta non nisi ex Judicis officio debentur, toties præterita peti non possint, Carpzov. *P. I. Dec. 16. n. 13. Mev. P. 3. Dec. 367. n. ult.* quod contingit, si jure sanguinis alimenta præstanda sint. Quoties vero ex quasi contractu vel ob rem possessam debentur, toties etiam præterita recte petuntur, *L. 18. §. 1. ff. de alim. legat. Coler. de Alim. c. 4. n. 7. & 13.* Ex quo colligo, filiam, si apud cognatos educata fuerit, vivo patre jus ad petenda alimenta præterita non habere, quod si vero a fratre vi pacti alimenta ex feudo sorori præstanda, & hæc per aliquot annos alibi apud necessitudine junctos gratis vixerit, recte ipsam ex pacto etiam horum annorum alimenta a fratre petere posse, quod jus petendi etiam, ipsa mortua, ad heredes transit, Müller. *Pr. For. March. Resol. 24. num. 6.*

§. XXV. Necessitati alendi quadantenus annexa est ne-
cessitas dotandi, quod quoad patrem expeditum est; quippe
omnino paterni dicitur esse officii, dotem vel ante nuptias
donationem, pro sua dare progenie, *L. ult. in fin. pr. C. de dot. dum.*
prom. Mater vero pariter uti in alimentis, hic in subsidium
obligatur, sc. ex magna causa in casu nimirum inopiæ mariti,
L. Neque mater 14. C. de jur. dot. & ibi Dd. hoc est, si mater di-
ves, filia inops, & alias honestam nubendi occasionem inve-
nire nequeat. Eadem ergo Juris remedia pro consequenda
dote liberis competunt, quam quæ pro alimentis, scil. ut com-
pellatur pater officio Judicis, quod etiam quandoque fieri so-
let captis pignoribus. Carpz. *P. 2. Const. 42. def. 12. Gail. Lib. 2: Obs. 95.* An vero idem sit in fratribus, ut & illi in subsidium ad
dotem teneantur, id clara lege decisum non est. Argumen-
tum tamen a contrario sensu capere solent, ex *L. 12. §. 13. ff. de Administ. tut.* ubi dicitur: *Sed non dabis dotem sorori alio patre nata, licet aliter ea nubere non possit:* Unde colligunt: Ergo dabit dotem sorori germanæ & consanguineæ, quæ communis sententia est, Michalor. *P. 3. c. 33. n. 2.* Nos æquitatem hic agnoscimus, sed, quod jus ipsum attinet, argumentum a contrario

fenſu fallax eſſe cenſemus. Conf. Joh. a Sande *Decif. Friſc. Lib. 2. Tit. 8. def. 2.* multo minus naturalem obligationem hic ſubefſe credimus.

Obligatio ex factō Connubii. §. XXVI. Sequitur jam matrimoniale vinculum, quod ſanguinis vinculo junximus ſupra §. 2. *hoc Membr.* in eo tamen potentius eſt, ad producendam actionem, quod expreſſa utriusque conjugis conſenſione, & ſic non ſola carnis unitate, ſed vinculo etiam Civili, Steph. Fagund. *ad Decal. l. 4. c. 10. num. 2.* Sanchetz. *de matrim. l. 8. Diſp. 5. num. 2.* nitatur. Vi illius nexus matrimonialis maritus uxori ad alimenta, velut Grot. *Lib. 2. c. 5. §. 8.* loquitur, ad domicilium conſtituendum adſtringitur; neque attenditur, an uxor dotem intulerit, vel non; Surd. *de Alim. c. 1. qu. 32. num. 11. & ſeqq.* cum matrimonium ſine dote poſſit eſſe, niſi uxor dotem promiſerit & illam ſtudio non ſolvat, & uxor marito ad obſequium & ad operas domeſticas, ipſi vero ſibi invicem ad cohabitationem conjugalem obligantur; Steph. Fagund. *ad Decal. Lib. 4. cap. 7. num. 5.* Corporum enim traditio mutua eſt, & hinc alter alteri corporis copiam ad uſum conjugalem denegare nequit, nec debet. *1. Cor. VII.* In omnibus hiſ casibus eadem remedia competunt, quæ ſuperius quoad alimenta adduximus. Sic datur imploratio officii Judicis pro compellendo conjuge ad explendum officium conjugale, *C. pen. & ult. X. de adult.* quo caſu ſi admonitiones non ſuffecerint, carcere vel alio modo coërceri conjux refractarius poteſt. Carpz. *Jur. Eccleſ. Lib. 2. d. 208. n. 8.* Imo ex eadem ratione uxor a judice compelli poteſt, ut maritum tanquam caput ſequatur, ſi domicilium ex juſta cauſa mutet, Fagund. *d. lib. 4. cap. 12. n. 7.* per *c. unaqueque c. 13. qu. 2.* niſi ab initio aliud pactum ſit. Sanchetz. *lib. 1. D. 41. n. 2.*

Que actio, ſi negetur matrimonium? §. XXVII. Quod ſi præjudicialis quæſtio moveatur, ſeu matrimonium negetur, ad illa remedia recurritur, quæ ſupra §. XIII. competere diximus. Scil. præjudicialis actio inſtituitur illo caſu, ſi alter ex conjugibus neget matrimonium: Antequam vero huic actioni ſe committant conjuges, pariter illa

illa Remedia inter
rius inter liberos &
hic casus, an præter
tum matrimonium
compellendi alter
in ordinaria actio
ſalia mutuum ſtip
L. 1. ff. de Sponſal.
Cujac. ad Tit. Co
idem erat, quæ
elegans locus
Noſt. Attic. L.
ploratio officii
ſine mora ad
prens de Sponſal.

§. XXVIII.
ſi ſit refractarius
ſunt prodita, ſc. n
ne conſentire no
ſentiente declara
ung ſagen würde/
Lib. 2. def. 135. num
eſſe odium, ita,
prævideri poſſit, i
compellere ad con
ſolvere Sponſalia;
inter ſatiſfactione
matrimonium, imp
Juriſt. Brunn. L. 2.
Moſ. 6. Dec. 351.
tum in alio caſu a
ceſſit impregatio
beat, & quæſque ac
genti deterendum præ

illa Remedia interimistica sibi locum vindicabunt, quæ superius inter liberos & parentes obtinere dixi. Separandi autem hic casus, an prætendatur tantum desponsatio, an consummatum matrimonium? Ex vinculo desponsationis nascitur jus compellendi alterum ad complendum matrimonium, quo spon-
 salia mutuam stipulationem & repromissionem contineant, arg. *L. 1. ff. de Sponsal.* Et olim de sponsu hæc actio dicebatur, teste Cujac. *ad Tit. Cod. de Sponsal.* Ex sponsu enim agere, veteribus idem erat, quam ex stipulatu, *L. 19. §. 2. ff. de Adil. Edict.* Conf. elegans locus de actione illa ex sponsalibus apud A. Geilium *Noct. Attic. L. 4. c. 4.* quamvis hæc actio omitti, & pariter imploratio officii Judicis institui possit, quo probatis Sponsalibus sine mora ad consummationem compellatur. Add. Paul. *Cypræus de Sponsal. cap. 12. §. 1. n. 2.*

§. XXVIII. Adhibenda autem eo casu, si unus ex Sponsis sit refractarius, illa remedia, quæ alias contra contumaces sunt prodita, sc. multa & incarcerationio; ubi, si altera pars plane consentire nolit, Consistorium eam quandoque pro consentiente declarat, E. G. daß seit Neit/ so Er bey der Vertrau-
 ung sagen würde / vor Ja solle auffgenommen werden; Carpzov. *Lib. 2. def. 135. num. 16.* Quamvis si gravissimum appareat subesse odium, ita, ut non nisi infelix illius matrimonii exitus prævideri possit, juxta *C. 17. X. de Sponsal.* consultum sit, non compellere ad consummationem, sed indicta alia poena dissolvere sponsalia; quo casu inter alia nocentia in poenam præter satisfactionem alteri parti præstandam interdici solet matrimonium, imposito cœlibatu; vid. præjudicia in *Not. ad Jus Eccl. Brunn. L. 2. c. 16.* Add. Carpzov. *d. Lib. 2. def. 136. num. 5.* Mev. *P. 6. Dec. 351.* Unde, quod ex Carpzovio antea adductum, non alio casu adhiberi solet remedium, quam ubi præcessit imprægnatio. Alias quomodo Judex hic se gerere debeat, & quousque actori matrimonii consummationem urgenti deferendum prudenter exponit Mev. *Part. 3. dec. 382.*

cujus hæc sunt verba : *Connubialis contractus mutuus & ita correspectivus, atque invicem obligatorius est, ut ex eo fidem pascere non possit, nisi qui ei congrua ipse præstare velit & possit; Ideo si quid circa hæc unius voluntati atque potestati deest, non est jus pascendi ab altera, ut servet, nec jus judici alterum eo compellendi; Non enim ita cæca aut pactorum observantia, aut ad hanc coactio divino vel humano jura requiritur, vel salva pietate, justitia & ratione requiri potest, ut sine discrimine aut consideratione circumstantiarum fieri debeat; sed circumspicte attendendum, primo an, a quo postulatur, observare debeat, quod ex illius exceptionibus statuendum; deinde an etiam qui postulat, actionis jure se indignum reddiderit, vel in alio existat, quod non compelli mereatur. Tertio, annon ubi illius debitum, hinc jus sit, pia tamen ratio alia sit, quare a coactione adhuc abstinendum, & vel expectandum aliquamdiu, vel a petitione actor dehortandus sit. Quælia cum sæpius accidant, Judicis est, considerate ad compulsionem progredi. Pluribus hac de re actum est tribus Disp. de Dissensu Sponsalitio.*

*De im-
missione
in bona
sponsi.*

§. XXIX. Sed annon Sponsa in casum, si contumaciter nuptias consummare nolit Sponsus, in bona ipsius immittere poterit, pro consequendis interim alimentis? In casu Sponsæ imprægnatæ hoc extra dubium, Carpz. *Jurispr. Eccles. Lib. 2. def. 136.* sed sic magis favore partus fit immissio, quo pertinet tit. ff. de ventr. in poss. mitt. Verum idem quoque juris esse puto quoad ipsam sponsam, si alimentis opus habeat, quod immissionem in bona sponsi pro illis consequendis petere possit. Si enim contumax in consummando matrimonio non fuisset Sponsus, alimenta ipsi præstare debuisset; Ergo & ob contumaciam, ne ex delicto suo consequatur commodum, pariter tenebitur. Quo remedio etiam consuli potest sponsæ, si sponsus penitus eam deserat, vel matrimonium consummare nolit, ut immittatur in sponsi bona, pari effectum, quam si cum sponso legitime copulata fuisset, Carpzov. *lib. 2. def. 136. num. 7. seq.*

§. XXX.

Di. ACTIONI
§. LXX. Si r
sed aliud in contin
retur interim, nisi
monii esse, seu le
more fuisse habit
mentis ipsi decer
Artic. 3. Gloss. 1. u
Quæ ipsa provisio
cis consequitur
evictum, nullum
super observan
per agenti con
possessionem p
soris fruatur, &
veritatem devot
§. XXXI.
illis remediis luc
lariter non incu
matrimonii ad n
tamen veniat c
liunde subsidia v
omnis fortunæ se
tus 73. §. 1. ff. de j
hanc esse maritu
sionem maritale
vor, donec praju
re ab alendo ma
Bald. ad L. 29.
§. XXXII. Ca
inop. sed & si divi
res, a venia certa
poterit officium judi
tionem dotioso ma

§. XXX. Si matrimonium consummatum prætendatur, *De uxore* sed illud in continenti probare nequeat uxor, non ei succur-*provisio-*retur interim, nisi probaverit, se in quasi possessione matri-*nem pe-*monii esse, seu se ipsi uxorio more cohabitasse, & ab aliis pro-*tente.* uxore fuisse habitam, quo probato, demum provisio de ali-
mentis ipsi decernitur ad interim. Rebuff. *de Sentent. Provis.*
Artic. 3. Gloss. 1. num. 6. Menoch. de Præsumpt. Lib. 1. qv. 35. n. 18.
Quæ ipsa provisio, quam mediante imploratione officii Judi-
cis consequitur, eousque durat, donec præjudiciali iudicio
evictum, nullum inter ipsos subfuisse matrimonium. Ubi in-
super observandum, tam inter conjuges quam liberos, sem-
per agenti consultum esse possessorio experiri, & ita ad quasi
possessionem provocare; hac enim probata, commodis posses-
soriis fruitur, & onus probandi in iudicio præjudiciali in ad-
versarium devolvit.

§. XXXI. An autem vice versa marito contra uxorem *An uxor* illis remediis succurri possit, videndum? Et sane uxori regu-*obligata*lariter non incumbit necessitas maritum alendi, cum onera *ad alen-*matrimonii ad maritum spectent, *L. 20. C. de jur. dot.* Sed si *dum ma-*tamen eveniat casus, ubi maritus ad inopiam pervenit, & a-*ritum?*liunde subsidia vitæ sibi parare nequeat, ipsa uxor, tanquam
omnis fortunæ socia, ad alimenta eidem obligabitur, *L. si mu-*
rus 73. §. 1. ff. de jur. dot. Quod si E. & hoc casu uxor neget,
hunc esse maritum suum, hic vero probaverit quasi posses-
sionem maritalem, interim ad alimenta condemnari poterit
uxor, donec præjudicialis actio finita. Quo casu autem u-
xor ab alendo marito delinquente se liberare possit, de eo
vid. Bald. *ad L. 29. C. de jur. dot. numer. 2. Menoch. Consil. 107.*
num. 3.

§. XXXII. Caterum non saltem hoc casu, si maritus sit *An venea-*inops, sed & si dives quidem sit, uxor vero, quæ pariter di-*tur ad*ves, ex avaritia certam dotem constituere nolit, implorare *constitu-*poterit officium Judicis, ut uxor ex bonis suis certam por-*endam*tionem dotis loco marito assignet, ad ferenda facilius matri-*dotem?*monii

monii onera, de quibus præjudicium adduximus *in Caut. Contr. Sect. 3. cap. 8. §. 9.*

Separatio quoad thorum & mensam non tollit alendi necessitatem. §. XXXIII. Dicta hucusque constante matrimonio procedunt; Verum cum sæpius divortium intercedere soleat, obligatio illa inter Conjuges vel deliquium patitur, vel exspirat penitus, prout divortium vel parziale est, quoad thorum & mensam, vel totale, quoad vinculum. Separatio quoad thorum & mensam revera divortium non est, sed remedium saltem, quo salutem alterius conjugis consulatur, ob sævitiam, vel insidias vitæ structas, quare cohabitatio tantum ad tempus reconciliationis suspenditur, ipse vero matrimonii nexus non dissolvitur. *Carpz. Jurispr. Eccl. Lib. 2. def. 210. num. 9.* Unde sua sponte sequitur, necessitatem alendi uxorem taliter separatam adhuc incumbere marito, *Carpz. d. l. def. 213.* nisi bona ad alimenta sufficientia restituerit uxori. *Carpz. d. l. def. 214. num. 7. seqq.*

Quid si culpa uxoris illa facta sit? §. XXXIV. Limitat quidem *Carpz. d. def. 213. num. 8.* hanc alendi necessitatem, nisi uxor propria abesset a marito, quod tunc ob culpam suam alimenta petere non possit. Verum hoc facile admitto in uxore maritum deserente, *Cavalcan. P. 3. Dec. 21.* modo non ob culpam vel sævitiam mariti discedere necessum habuerit, *Trentacinqu. Lib. 1. Resol. 1. tit. de alim. num. 31.* quamvis hic, si maritus aufugienti uxori cautionem de non ulterius offendendo præstiterit, & illa redire renuat, causam denegandi alimenta iterum adesse, existimet *Sanchez de Matrim. L. 9. Disp. 4. num. 24.* Sed in uxore a Judice separata quoad thorum & mensam id nego, utut ipsa causam separationi dederit. Nam contra illam ob desertionem malitiosam ad divortium procedi potest, non contra hanc. Quamvis enim & hæc deliquerit, non tamen tale commisit delictum, (E. G. adulterium) quod ipsum matrimonii vinculum rumpat. Hoc autem non nego, tali casu, si ipsa uxor malitia sua causam separationi dederit, alimenta longe parciora a Judice decernenda esse; non enim meretur pro dignitate

gnitate mariti alii, quod maritus concurretur.

trium, utpote ob ad
est dubium (quamvis
ni tolli, & per co
ad quas conjuges
cessant alimenta, B
g. n. par. n. num
dam asserat, quo
media, quæ alia
ff. de ventr. in p
partus evites, ill
præscriptum.

tium deveniatur
quid interim juris
lam inculpationem
necessitate alendi
implorari posse, q
hoc casu præter ali
strabit, donec cau
Deal. l. 4. cap. 9. n. 2
procedere dicit, si
Vol. 1. Disp. de Decret.
mula & amplexus ali
m. lib. 10. Disp. 8. n. 2
§. XXXVII. Se
Iurisdem D. d. quo
annobis adhuc ex
Th. 1. n. 4. Greg. T
quod ex utrobique
maritum sub qua inf
fm. hinc merito ipsi ad

gnitate mariti ali, quæ ipsa improbitate sua meruit, ut domo mariti ejiceretur.

§. XXXV. Quod si vero plenarium intercesserit divor- *Separatio*
tium, utpote ob adulterium, vel malitiosam desertionem, non *quoad*
est dubium (quamvis id nolint Canonistæ) vinculum matrimo- *vinculum*
nii tolli, & per consequens omnes illas præstationes cessare, *tollit ali-*
ad quas conjuges sibi invicem obligabantur; & sic sine dubio *menta.*
cessant alimenta, Bonacina *Theol. Moral. Tom. 2. de contract. Disp. 3.*
q. 11. punct. 11. num. 4. nisi forte uxor se ex marito adhuc gravi-
dam asserat, quo casu in favorem partus illa ipsi patebunt re-
media, quæ alias ventri vel partui concessa, per *L. 1. pr. & §. 19.*
ff. de ventr. in possess. mitt. Ipse vero maritus, quo suppositionem
partus evitet, illo remedio utetur, quod in *Tit. ff. de ventr. inspic.*
præscriptum.

§. XXXVI. Cum vero, antequam ad plenarium divor- *Pendente*
tium deveniatur, processu opus sit, quo adulterium probetur, *divortii*
quid interim juris sit, videndum. Et certum esse puto, ob so- *contro-*
lam inculpationem vel accusationem adulterii non liberari a *versia, de-*
necessitate alendi maritum, & si hæc præstare nolit, Judicem *bentur a-*
implorari posse, quo ad illa præstanda ipsum adigat. Imo & *limenta.*
hoc casu præter alimenta maritus uxori sumtus litis submini-
strabit, donec causa adulterii fuerit finita; Steph. Fagund. *ad*
Decal. l. 4. cap. 9. n. 26. Bonacin. *d. punct. 11. n. 25.* ubi hoc pariter
procedere dicit, si uxor contra maritum de adulterio agat. Vid.
Vol. 1. Disp. de Decret. Interim. cap. 2. n. 121. Multo minus ergo ob
oscula & amplexus alimenta denegari possunt. Sanchez. *de Ma-*
trim. lib. 10. Disp. 8. n. 27. Fagund. *d. l. n. 25.*

§. XXXVII. Soluta alias per mortem matrimonio, vo- *Au soluta*
lunt quidem Dd. quod vidua non dotata, nec gravida, durante *matri-*
anno luctus adhuc ex bonis mariti alenda sit, Surd. *de Alim. monio per*
Tit. 1. n. 4. Petr. Greg. Tholosanus in *Syntagm. L. 9. cap. 20. n. 19.* *mortem?*
quod ex eo defendi posset, quia uxor interea lugere tenetur
maritum sub pœna infamiae, *L. 8. & seqq. ff. de his, qui not. in-*
fam. hinc merito ipsi alimenta eo usque assignanda. Sed de

hoc rarior hodie controversia est. Nam aut inops est vidua relicta, & gaudebit vel portione statutaria moribus locorum assignata, vel quarta illa, quam Jus Civile novissimum ipsi tribuit in *Auth. Præterea. C. unde vir. & ux.* Aut inopia non laborat vidua, ita ut ne quidem portionem statutariam desideret, dotem & illata repetere potest; hoc vero quibus actionibus fiat, inferius apparebit.

De obligatione ad hoc, quod tibi non nocet, J. & J. vi cuius alter alteri illa, quæ ad societatem inter homines conservandam quam maxime spectant, facere, vel, ut alter id faciat, pati tenetur, idque ex vi pacti taciti, quod inter concives, dum in societatem coiverant, initum censetur. Quoties ergo aliquis sine damno suo damnum alteri imminens avertere potest, toties ad hoc ex æquitate naturali obligatur. Quorsum pertinet æquissima juris regula: Quod tibi non nocet, alteri vero prodest, ad id poteris compelli, L. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. plu. arc. ubi subjicit Jctus: hoc æquitas suggerit, etsi jure deficiamus. vid. infr. Membr. X. §. 45.

Descendit inde actio ad exhibendum.

§. XXXIX. Hactenus de obligatione ex facto naturali vel generationis vel connubii oriunda actum est, sequitur jam adductum §. II. commune illud vinculum, quod per cognationem quandam inter homines constituit natura, juxta *L. 3. ff. de non nocet, J. & J. vi* cuius alter alteri illa, quæ ad societatem inter homines conservandam quam maxime spectant, facere, vel, ut alter id faciat, pati tenetur, idque ex vi pacti taciti, quod inter concives, dum in societatem coiverant, initum censetur. Quoties ergo aliquis sine damno suo damnum alteri imminens avertere potest, toties ad hoc ex æquitate naturali obligatur. Quorsum pertinet æquissima juris regula: Quod tibi non nocet, alteri vero prodest, ad id poteris compelli, *L. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. plu. arc.* ubi subjicit Jctus: hoc æquitas suggerit, etsi jure deficiamus. vid. infr. *Membr. X. §. 45.*

§. XXXIX. Ex hoc principio nascitur actio ad exhibendum; nam & hæc contra illum datur, qui nullo jure nobis obligatus, & de quo etiam non constat, an quicquam habeat, quod nostrum est: Et quavis aliqui hic delictum subesse existiment, ob id, quod contumaciam committat jubente Judice exhibitionem detrectando; ex hac tamen contumacia non mihi demum jus nascitur, sed causa præcedere debet, ob quam jus implorandi Judicem habeam, quo alteri exhibitionem injungat. Fundamentum ergo actionis hoc est, quod actor versetur in damno ob rem amissam, & deficientem facultatem vindicandi, cum ipsi non constet, ubi res sit; alteri vero e contrario non noceat, si mihi facultatem inspiciendi res suas concedat, quo videam, an res vindicanda ibi existet.

Et

Et quomodo hoc casu subleat possit, huic tibi calumnia. *L. 15. ff. de pign. testam. q. d. necbit exhibitio, ad eam restituens prius a perente præcederet, hoc invito domino exhib. num. 7.*

§. XL. Pellendi vicini ita quidem, ut non facto, damnum de aqua q. plu. jectus fuerit, & idem vicinum cofactum intercessio rem reficere veli

In quo textu simitem intentanda, rus aggerem; v quamvis hac min ab adversario evi imploratio officii

§. XLI. Ex interdita, quando re vel publica pro hac ratione no qua via publica ir pati, impediatur faciat. temorem, L. sectione merito priva in resectione. cinaz,

Et quamvis hoc casu in petente exhibitionem forte malitia subesse possit, huic tamen occurri poterit, mediante juramento calumniæ. *L. 15. ff. ad exhib. vid. L. fin. C. de fid. instrum. L. pen. C. quemadm. testam. aper.* Si ulterius opponatur: Atqui forte nocebit exhibitio, si res exhibita sit actoris, ita enim possessor ad eam restituendam obligabitur: Respondeo, dominium prius a petente probandum, quo probato, si reus interesse prætenderet, hoc foret ex injusta causa, quippe rem alienam invito domino derinere nefas est. *Conf. Franzk. ad ff. Tit. ad exhib. num. 7.*

§. XL. Pariter ex æquissima illa regula resultat jus com- *Item a-*
pellendi vicinum, quod sine ejus incommodo expediri potest, *Etio de*
ita quidem, ut eo facto utilitas mea promoveatur; eo vero *aqua plu-*
non facto, damnum incurram. Exemplum est in *d. L. 2. §. 5. ff. via ar-*
de aq. & aq. pluv. arc. Si agger, qui in fundo vicini erat, de- *renda.*
jectus fuerit, & ita mihi aqua pluvia noceat, non possum qui-
dem vicinum compellere, ut ipse reficiat, quia ipsius nullum
factum intercessit; ad patientiam tamen obligatur, si ego agge-
rem reficere velim, cum ipsi hoc non noceat, mihi vero profit.
In quo textu simul actio proponitur hoc casu contra impedi-
entem intentanda, scil. vel Interdictum, ne vis fiat ei, qui refectu-
rus aggerem; vel etiam utilis actio de aqua pluvia arcenda,
quamvis hac minus commoda videatur, cum hac ratione nihil
ab adversario exigam, quam patientiam. Sufficit E. hoc casu
imploratio officii Judicis pro obtinenda inhibitione.

§. XLI. Ex eodem principio derivanda puto omnia illa *Ut & In-*
Interdicta, quando vis fieri prohibetur illi, qui commoda sua, *terdicta*
in re vel publica promovere cupit, sed ab altero, cui incommo- *ne vis*
dum hac ratione non infertur, impeditur; E. G. ne vis fiat ei, *fiat, re*
qui in via publica ire vel agere vult, *L. 2. §. fin. ff. ne quid in loc. sua vel*
publ. ne impediatur refecturus viam publicam, modo eam non publice
faciat deteriorem, *L. 1. pr. ff. de via publ.* Idem obtinet in re- *licite*
fectione itineris privati, *L. 3. §. 11. ff. de itin. actuque priv.* ut & *ntenti.*
in refectione cloacæ, *per L. 1. pr. ff. de Cloac.* quamvis autem

hi casus eatenus huc non pertineant, quod prævium alterius factum exigant, scil. vim impeditivam, quæ in delictum degenerat, hic vero tantum de Actionibus, quæ citra factum alterius oriuntur, solliciti sumus; attamen fundamentum, quare tertio jus impediendi non competat, mihi vero jus implorandi auxilium Judicis pateat, in eo omnino consistit, quod factum meum impediendi non noceat, mihi vero vel publico proficit.

De obligatione ad innoxium transitum.

§. XLII. Non aliena ab hoc loco est materia illa de UTILITATE INNOXIA a Grotio proposita, *Lib. 2. cap. 2. §. 11.* quæ pariter ex fundamento illo, quod §. 38. adduximus, originem habet; ex quo principio defendit Grotius, Principem Principi ad transitum concedendum obligari, si ille sit innoxius, h. e. si domino territorii nullum inde immineat damnum. Verum hoc quidem in transitu expeditionis bellicæ causa non suscepto, planissima ratione nititur, quia nemo prohibendus est via publica uti, ob quam causam nec privatis ille usus denegandus, *L. 2. §. 5. & fin. ff. ne quid in loc. publ.* Sed in expeditione militari vix est, ut innoxius ille transitus fingi possit. Si ergo periculum tantum immineat domino territorii, quod a transeunte etiam, si cautionem præstiterit, averti nequeat, sine dubio transitus denegari posset: Nocet enim tunc domino territorii, quod transeunti prodest, & hinc cessat obligatio. *Conf. Disp. nostra de Transit. Milit. Membr. 1. Sect. 3. n. 4. & seqq.*

De obligatione ob lucrum ex re nostra questum.

§. XLIII. Restat ultimum fundamentum in §. II. adductum, vi cujus citra factum nostrum ex naturali æquitate nobis nascitur actio, si scil. alter occasione rei nostræ lucrum non illicite quæserit, cujus lucri vel pecuniæ repetitio mihi conceditur. Sedes hujus materiæ est in famosissima illa *L. Si & me & Titium 32. ff. de reb. credit.* quæ decidendi rationem in æquissima illa regula collocat: Pecunia mea, quæ ad te pervenit, eam a te mihi reddi bonum & æquum est. Et ad hanc regulam, tanquam ad anchoram sacram confugiunt communiter, qui alio æquitatis remedio destituuntur, quo damni reparationem obtinere valeant.

§. XLIV.

DE ACTIONE
 §. XLIV. O
 cium dicitur L. 32. p
 ratio illius Legis ex
 les sumi opere ex
 tur, ut ultra calu
 admittant. Calu
 quam pecuniam;
 deratam Mevio p
 Titii debitorem
 tra Mevium co
 Ratio dubitand
 mecum gestum
 disse, quia hoc
 hic ratione accip
 cuniam accipere.
 quia pecunia mea
 & æquum est.
 §. XLV. E
 illorum sententia
 quia pecunia mea
 rationem eo ipso
 pecuniam tibi credit
 factum meum inte
 consensientes fieri
 factum illud, quo r
 paratum esse debere
 non consistet, alioquit
 non creditis. Con
 tributum, L. 55. ff.
 si pium est, ut pecu
 nit, tibi restitatur;
 nostro ab us manus p
 facto nostro ad alium t
 vid. Supr. Membr. 1. §. 6

§. XLIV. Operæ tamen pretium erit, prius in facti spe. *Casus L. ciem dicta L. 32. propositam inquisivisse, & postea, quousque 32. ff. de ratio illius Legis extendi possit, iustrasse: a multis enim dicta reb. cred. Lex nimio opere extenditur, ab aliis vero in tantum restringitur, ut ultra casum in Lege expressum, ejus decisionem non admittant. Casus hic est: Mevius a me & Titio desiderat mutuatam pecuniam; ego meo debitori mando, ut pecuniam desideratam Mevio promittat: Mevius postea ab hoc, putans ipsum Titii debitorem esse, pecuniam accipit, quæritur, an mihi contra Mevium competat actio ad illam pecuniam repetendam? Ratio dubitandi ab ipso Jcto subjicitur, quia nullum negotium mecum gestum est; nec possum dicere, me pecuniam credidisse, quia hoc non nisi inter consentientes fit, consensus vero hic ratione accipientis deficit, utpote qui putabat se Titii pecuniam accipere. Ratio decidendi ergo illa tandem redditur; quia pecunia mea ad te pervenit, hinc eam a te mihi reddi bonum & æquum est.*

§. XLV. Ex hoc apparet, non convenire verbis textus *An hic re- illorum sententiam, qui rationem decidendi hanc existimant: quiratur quia pecunia mea facto meo ad alterum pervenit. Hanc enim factum rationem eo ipso exclusisse videtur Jctus, dum dicit: non quia praece- pecuniam tibi credidi, (quod idem est, ac si dixisset; non quia dens? factum meum intervenit) subjecta ratione; hoc enim nisi inter consentientes fieri non poterit. Scilicet hoc innuit Jctus; Factum illud, quo res unius in alterum transferenda, ita comparatum esse debere, ut alteri de animo facientis, & de facto ipso constet, alioqui tale factum nihil operabitur, per *L. 18. pr. ff. de Rebus creditis. Concurrere enim utrinque affectus debet circa illud factum, L. 55. ff. de Obligat. & Action. Accedit & hoc, quod si justum est, ut pecunia nostra, quæ ad te facto nostro pervenit, nobis restituatur; justum quoque erit, ut illa, quæ sine facto nostro ad tuas manus pervenit, restituatur; cum res nostra sine facto nostro ad alium transire non possit, per *L. 11. ff. de Reg. Jur. vid. supr. Membr. I. §. 6.***

*Extensio
dictæ Le-
gis non
impro-
banda.*

§. XLVI. Quamvis ergo casus dictæ *Legis 32.* tantum in eo versetur, si res mea ex contractu ob errorem personæ invalido ad alium pervenit, & inde ulteriorem extensionem admittere nolit Dn. Lauterbach *speciali Dissertatione ad hanc L. Si & me & Titium, part. 2.* Quia tamen ratio decidendi longe generalior est verbis in textu occurrentibus, non video, quare hic pariter, quam in aliis legibus extensiva interpretatio non sit admittenda, & similibus casibus Lex applicanda, quia hoc generatim permissum est in *L. 12. & 13. ff. de Legibus*, præsertim cum extensio ex æquitate desumpta maxime commendetur Judicibus in *L. Placuit 8. C. de Judiciis.*

*Requisita
ad exten-
sionem
necessa-
ria.*

§. XLVII. Ne vero promiscue illius Legis extensio fiat, certis limitibus practica ejusdem circumscribenda. Et primo quidem exigo, ut damnum senserim in re mea amissa; cessante enim damno cessabit actio, & obstabit exceptio; tua non interest. (2) Ut illa amissio contigerit sine culpa; nam ubi mea culpa vel facto damnum sentio, illud ne quidem sentire intelligor, *L. 203. ff. de Reg. Jur.* (3) Ut alter in lucro hæreat; qui enim titulo oneroso bona fide ex re mea lucrum percepit, pariter damnum incurreret, si ad id restituendum teneretur, cum tamen in pari causa melior sit ratio possidentis. Suppono autem rem ipsam penes alterum non amplius stare, alioqui nullo obstante titulo vindicandi licentia competeret, sine refusione pretii, *L. 23. C. de Rei vindicatione.* Et (4) mihi contra illum, qui damnum intulit, non supersit actio; Est enim subsidiarium hoc remedium, nec gravandus est tertius, quamdiu ab illo, a quo læsi sumus, damnum reparari possit. (5) Attendendum puto, ut bona fide possidens conveniatur ante impletam præscriptionem, quippe quæ autoritate publica jus alterius intervertit: Idem est, si possessor pro se habeat judicatum, cujus rescissionem pariter prohibet interesse publicum. vid. *L. Cum putarem 36 ff. Famil. Eriscund.*

*De lucro
ex re fur-*

§. XLVIII. Exemplum hujus rei exhibet sequens casus: Equus mihi furto ablati, & Sempronio, in bona fide constituto,

De ACTIONE
tuto, mandas 30. th
Trio vendit 57. th
nino vendidisse
ne equum jam ad
dicatio ejus obtin
hinc nec actio per
in damno ego ha
quod equum qua
enim ultra preti
sima decisione
conveniri pote
tum passo. Vid.
Q. 87. num. 7.
§. XLIX.
Sessor rem nostra
ubi quidem cer
non vero confus
Serv. Exerc. 9. th
volunt, ut in tan
fructibus consum
ad lucrum hoc re
& plures ibi cita
quam ex d. L. 32.
& inde justum est
Verum in hoc exer
abducta, præcipue
tus in rem suam
indamnum suæ cu
§. 7. Quod si
ob remam justam
in res inquirere
foret admittendus.
§. L. Non huc
ceperit, & hoc in alim

tuto, venditus 30. thaleris; Sempronius vitii ignarus equum Titio vendit 55. thaleris, quo facto, demum rescisco, Sempronium vendidisse equum furto mihi subtractum. Titius emptor equum jam ad peregrina & ignota loca deduxit, unde vindicatio ejus obtineri nequit: Fur ipse pariter discessit, ut hinc nec actio personalis contra furem institui possit. Interim in damno ego hæreo; & Sempronius in lucro, non obstante, quod equum quæsi verit titulo oneroso & bona fide; quod enim ultra pretium consecutus, hoc lucrum est, hinc ex æquissima decisione dictæ Legis *Si & me & Titium 32. ff. de Reb. creditis*, conveniri poterit Sempronius, ut 25. thaleros restituat mihi furto passo. Vid. *Franzk. Resolut. Lib. 2. c. 8. n. 12. Carpz. Prax. Crim. Q. 87. num. 71.*

§. XLIX. Referunt etiam huc casum: Si bonæ fidei Possessor rem nostram diu possederit, & fructus inde perceperit; ubi quidem certum, quod fructus exrantes nobis restituat, non vero consumptos, etiamsi ex his locupletior factus. vid. *Struv. Exerc. 9. th. 23.* Communiter tamen in foro receptum volunt, ut in tantum, quantum locupletior factus possessor ex fructibus consumptis; domino ex æquitate concedatur actio ad lucrum hoc repetendum. vid. *Carpz. Part. 3. c. 22. d. 28. n. 20.* & plures ibi citati. Quo casu non aliud datur remedium, quam ex *d. L. 32.* quia lucrum ex re mea ad alterum pervenit, & inde justum est, ut hoc mihi restituatur, *arg. L. 206. ff. de R. F.* Verum in hoc exemplo non adsunt Requisita omnia §. XLVII. adducta, præcipue enim hic obstat Actori culpa, quod non citius in rem suam inquisiverit, eamque vindicaverit, unde hoc damnum suæ culpæ vel negligentiae imputare debet, *L. 203. ff. de R. F.* Quod si vero supponamus casum, ubi Actor vel ob absentiam justam, vel ob aliud legitimum impedimentum in res suas inquirere non potuit, merito ad beneficium *d. L. 32.* foret admittendus.

§. L. Porro huc referunt casum: Si pater mutuam acceperit, & hoc in alimenta liberorum impenderit, postea ve-

tre in uti- ro decedat obæratuſ, & liberi ſea paterna hereditate abſtineant:
litatem Hoc caſu ex contractu paterno non obligabuntur liberi, cum
liberorum filiuſ, qui heres non eſt, nec debita paterna exſolvere teneatur,
impenſa. tot. Tit. C. Ne filiuſ pro patre. At vero cum per hanc pecuniam
 creditam utilitas liberorum promotã, ita ut illi commodum
 inde habeant, & ego damnum, ad æquitatem noſtræ Legis re-
 curri poſſe cenſent Doctores. Conf. Surduſ de Alimentis Tit. 8.
 Privileg. 48. n. 5. ſeqq.

Qualis a- §. LI. Qualis autem Actio ex d. l. 32. ff. de Rebus Credit.
ctio detur oriatur, controverſum inter Doctores memini. Aliqui locum
ex L. 32. ff. habere dicunt conditionem certi generalem, Klock. Vol. 2.
de R. C.? Conſil. 50. num. 7. Alii conditionem ſine cauſa hic admittunt,
 quæ tamen hoc caſu videtur eſſe inconveniens, quia ſupponit,
 negotium aliquod interceſiſſe, quod tamen in caſu d. L. 32. ne-
 gatur. vid. Lauterbach. in Diſputat. ad d. Leg. Si & me & Titium,
 part. 2. §. 2. Verum cum actionis nomen in noſtra Lege ex-
 preſſum non ſit, optimum eſt recurrere ad Conditionem ex
 Lege, arg. L. unic. ff. de Condict. ex Lege. Vel locus erit implora-
 tionis officii Judicis, juxta Klockium dict. Conſil. 50. n. 10. ubi & n. 11.
 concedit actionem in factum ſubſidiariam, quæ tamen ineſt
 implorationi officii Judicis.

De Remed- §. LII. Affine remedium eſt in L. Si cum ſervum 23. ff.
io affini de Reb. Credit. ubi, ſi quiſ rem alienam quaſi ſuam b. f. poſſede-
 L. 32. ff. de rit, & eam poſtea vendiderit, pretium ab eo condici poſteſt,
 R. C. cum ex re alteriuſ locupletior factuſ ſit: Sive ut rationem
 d. L. 32. ff. de Rebus Credit. repetam, quia lucrum ex re mea ad te
 pervenit, unde hoc a te mihi reſtitui æquum eſt. Apparet er-
 go exinde, quamvis in judicio ſingulari pretium non ſuccedat
 loco rei, quando tamen pretium ex re aliena titulo lucrativo
 penes me eſt, ex æquitate naturali contra me dari actionem, ſi-
 ve per modum implorationis Officii Judicis, ſive etiam per
 Conditionem ex dict. L. 23. & L. 32.